

СТАЛИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРА І ЙОГО ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

д.е.н., проф. **Онегіна В.М.**,
к.е.н., доц. **Шибасва Н.В.**

Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. Петра Василенка (Україна)

Специфічна структура аграрного сектора як складної економічної, соціальної та екологічної системи породжує комплексність умов його сталого розвитку, а саме, єдність економічної ефективності виробництва, соціальної справедливості у винагороді зайнятих, соціального захисту селян та пристойних умов життя у сільській місцевості, екологічної безпеки та збалансованості екосистем, що в західній економічній науці отримали назву “3 E” (Efficiency, Equity, Ecology). Аграрна політика, її інституційне забезпечення мають відповідати внутрішньосутнісному наповненню системи – об’єкта суспільного регулювання та формувати умови для збалансованих взаємовідносин і усередині галузі, і галузі з її оточенням через створення сприятливих умов для комплексного розвитку сільських територій, людського капіталу, стимулів щодо збереження екосистем.

Світовий досвід формування інституційного забезпечення аграрної політики свідчить про його комплексність та урахування умов сталого розвитку агросфери.

Зокрема, в США визначені суспільством пріоритети розвитку сільського господарства та механізми їх забезпечення закріплюються у Сільськогосподарських Актах, практика прийняття та дії яких триває з кінця 20-х років ХХ ст. У лютому 2014 р. в цій країні вступив у дію черговий Фермерський акт (2014 Farm Act), чинність якого передбачена до 2018 р. Розділи цього Закону регулюють взаємовідносини держави та виробників і споживачів сільськогосподарської продукції і продовольства у сферах виробництва продукції рослинництва, молочного та м’ясного скотарства, консервації земель, харчування, розвитку сільських територій, наукових досліджень та дорадництва, енергії, страхування в рослинництві, органічного сільського господарства, локального та регіонального продовольчого забезпечення.

В ЄС за основні цілі сучасного етапу (2014-2020 рр.) спільної аграрної політики (САП) були визначені: життєздатне виробництво харчових продуктів, стійке управління природними ресурсами і кліматом; збалансований територіальний розвиток.

Реалізація САП відбувається через низку інструментів, які згруповані у два «стовпи (колонии)» (pillars): перший «стовп» включає спільну організацію ринків (через такі заходи, як експортні субсидії, підтримку ринкових цін, допомогу у зберіганні продукції,) та пряму підтримку фермерів (через такі заходи, як єдиний платіж на площу земель, єдиний платіж на ферму, платежі, частково пов’язані з рівнем виробництва та додаткові платежі). Пряма підтримка надається фермерам за умови дотримання ними умов перехресної відповідності, які передбачають перелік вимог утримання тварин, земель у належному стані та збереження довкілля.

Другий «стовп» САП передбачає розвиток сільської місцевості та реалізацію заходів щодо збереження довкілля та сільських ландшафтів, підвищення якості життя в сільських місцевостях та диверсифікації сільської економіки.

У 2015 р. Міністерством аграрної політики та продовольства України підготовлений проект Закону «Про державну підтримку сільського господарства України». Та проект цього нормативного документу не враховує всього комплексу

питань, які мають бути вирішеними у державному регулюванні аграрного сектора, не пов'язує державну підтримку виробників з дотриманням норм екологічної безпеки, соціального захисту працівників та сільського розвитку.

Важливим кроком у забезпеченні умов сталого розвитку аграрного сектора в Україні має стати розробка та прийняття законодавчого акту, що регулює весь комплекс умов сталого розвитку та відповідних напрямів аграрної політики, який би приймався періодично та був би розрахований на 4-5 років дії. За основні його розділи пропонуємо такі: 1. Пріоритетні цілі та завдання державного регулювання. 2. Інновації та матеріально-технічне забезпечення. 3. Фінансово-кредитне забезпечення. 4. Підтримка рослинництва, тваринництва, селекції. 5. Якість та безпека продовольства. 6. Маркетинг сільськогосподарської продукції. 7. Ризк-менеджмент у сільському господарстві. 8. Аграрна освіта, наука та дорадництво. 9. Розвиток сільських територій. 10. Природні ресурси та екологічна безпека. Цей закон мав би закласти фундамент інституційного забезпечення сталого розвитку аграрного сектора України.

Онегіна, В.М. Сталий розвиток аграрного сектора і його інституційне забезпечення [Текст] / В.М. Онегіна, Н.В. Шibaєва // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. – Суми: СумДУ, 2015. – С. 36-37.